

martin.widholm@tyreso.se

Mottagare
Barn och utbildningsnämnden

Förutsättningar för skolbibliotek - nämnduppdrag

Barn- och utbildningsförvaltningens förslag till beslut till barn- och utbildningsnämnden

- Redovisning av uppdraget godkänns.

Elisabet Schultz
Förvaltningschef

Martin Widholm
Skolchef

Beskrivning av ärendet

I oktober 2020 lade Barn- och utbildningsförvaltningen fram utredningen *Förutsättningar för skolbibliotek i Tyresö kommun*. Rapporten gör en genomlysning av skolbibliotekens roll och funktion på kommunens skolor och pekar på funktionalitet, utmaningar och framgångsfaktorer. Rapporten ringar in ett antal brister som utbildningsnämnden ger Barn- och utbildningsförvaltningen i uppdrag att arbeta mot.

Tidigare identifierade brister i kommunens skolbibliotek

Dagens skolbiblioteksverksamhet har brister i det flerspråkiga utbudet, ett litet antal läsfrämjande aktiviteter samt ett minskande samarbete med folkbiblioteket.

En möjlighet att upprätthålla och utveckla skolbibliotekens verksamhet kan vara att kommunen anställer ett antal skolbibliotekarier med central placering som ger stöd till skolornas biblioteksmedarbetare. Dessa skolbibliotekarier bör

även ha viss tid avsatt för att utveckla verksamheten och driva samarbete med folkbiblioteket.

Skolbibliotekets tillgänglighet och utbud i dag

Skolornas storlek och olika lokalförutsättningar gör att de anordnar sin skolbiblioteksverksamhet olika. Vissa skolor har fullt utbyggda skolbibliotek centralt placerade i skolan med öppettider under dagen. Andra skolor har korridorsskolor med begränsad avskildhet men tillgänglighet för eleverna under hela skoldagen. Samtliga skolor utom en har skolbiblioteket öppet för elever på fasta tider varje skoldag. Undantaget är Dalskolan som behöver anpassa tillgången till mindre grupper för att hålla kvalitet i verksamheten. Samtliga skolbibliotek har minst fjorton titlar per elev i biblioteket. Skolorna uppdaterar utbudet på läsårsbasis.

Digitala böcker finns tillgängliga genom Ugglo/Polylino samt inläsningstjänst där eleverna kan läsa skönlitteratur.

Flerspråkigt utbud i skolbibliotek i dag

Samtliga grundskolor har i dag ett utbud av fysiska skönlitterära böcker på olika språk. Vilka språk som finns representerade kan variera beroende på behov och elevunderlag. Vissa skolor anger att utbudet är begränsat och under uppbyggnad men det är tillgängligt och uppdaterat.

Ett undantag är Bergfotens skola som drabbats av två skolbränder under 2022 där skolbiblioteket drabbats och behöver byggas upp på nytt.

Läsfrämjande insatser på skolorna i dag

Samtliga grundskolor anger att man under läsåret 21/22 genomförde läsfrämjande insatser i verksamheten. Exempel på insatser har varit läsutmaningar på lov, ”hela skolan läser” eller läsecirkel tillsammans med lärare i svenska eller bibliotekarie.

Skolbibliotekarie med central placering på folkbibliotek

Under pandemiperioden begränsades besöken i skolbiblioteken till ett minimum periodvis och satsningar på biblioteken pausades. Projektet med att anställa bibliotekspersonal tillsammans med folkbiblioteket inleddes men är i dag inte genomfört. Fokus i utvecklingsarbetet har legat på att utveckla kompetensen hos befintlig personal som arbetar med biblioteksansvar. Skolbibliotekarien är en oreglerad anställning i svensk skolverksamhet och målsättningen är alltid att tillgodose rätt kompetens i verksamheterna.

Fortbildning av skolbiblioteksansvarig personal

Som ett alternativ till utökningar av antalet bibliotekarier i samverkan med folkbiblioteket genomför BoU en utbildningsinsats mot grundskolan för att öka kompetensen hos biblioteksansvarig personal. Detta sker via *BTJ Digitala*

Utbildningar som erbjuder en distansutbildning för bibliotekspersonal. Utbildningen sker i tre moduler:

1. **Det praktiska arbetet i skolbiblioteket**
 - Presentation och introduktion
 - Organisation för skolbibliotek
 - Plan och utvärdering
 - Medie- och informationskunnighet
 - Läsning
 - Rummet

2. **Det läsfrämjande arbetet i skolbiblioteket**
 - Presentation och introduktion
 - Tematisk läsning
 - Bokcirklar, bokklubbar och boksamtal
 - Digitalt läsfrämjande
 - Att synliggöra läsning på skolan
 - Att samverka kring barnens läsning

3. **Medie- och informationskompetens**
 - Introduktion och bakgrund
 - Att förstå digitaliseringens påverkan på samhället
 - Att använda och förstå digitala verktyg och medier
 - Att ha ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt
 - Att lösa problem och omsätta idéer i handling

varav modul 3. *Medie- och informationskompetens* genomfördes vårterminen 2022 och 1. *Det praktiska arbetet i skolbiblioteket* genomförs höstterminen 2022. Åtta grundskolor har deltagit hittills. Övriga skolor har tillgång till skolbibliotekarie alternativt biblioteksansvarig med likvärdig utbildning sedan tidigare.

Samverkan med folkbibliotek

Samtliga skolor anger i oktober månad 2022 att de har ett aktivt samarbete med folkbibliotek, centralt eller till mindre filial under läsåret. Samarbetet bygger i hög utsträckning på biblioteksbesök för elevgrupper och skolpersonal.

Fortsatt utvecklingsarbete

Barn- och utbildningsförvaltningen kommer även fortsättningsvis skapa likvärdighet i bibliotekstillgång och läsfrämjande insatser genom gemensam fortbildning och övergripande satsningar på inventarier och utbud av böcker. Insatser kan förläggas som läsning på fritidstid eller som läsfrämjande insatser vi feriearbetare på skolor under skollov etc. Skolorna nyttjar statsbidraget för inköp av litteratur till skolans bibliotek.

Ekonomiska konsekvenser

Insatserna medför inga ekonomiska konsekvenser för Tyresös skolor.

Barnets bästa

Utvecklingsarbetet kring skolbibliotek gagnar barnens lärande långsiktigt i kommunen. Rätten till utbildning stöds i skollag och läroplan. Alla elever har rätt till en likvärdig utbildning och en god skolmiljö. FN:s konvention om barnets rättigheter slår i artikel 28 fast att grundskolan ska vara obligatorisk, kostnadsfri och tillgänglig för alla. Eleverna ska få möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Ansvaret för detta vilar på hela skolans personal, inklusive skolbiblioteket, eftersom skolbiblioteket är en del av den pedagogiska verksamheten i skolan. Dess verksamhet har en kompensatorisk funktion men finns också där för de elever som behöver mer utmaning eller bara är nyfikna på mer. Under rätt förutsättningar kan skolbibliotek på olika sätt stärka elevernas utbildning och fungera både som ett nav och en motor, inte minst vad gäller läsning och medie- och informationskunnighet.